

วิธีดำเนินการวิจัย

จุดประสงค์สำคัญของบทนี้คือการแสดงให้เห็น ขั้นตอนและวิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการพัฒนาอย่างมีระบบ ได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบในเชิงหลักการของการวิจัย

เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ โดยตลอดของกระบวนการในการวิจัยและควบคุมกรอบของการดำเนินการวิจัยให้กระชับมี ผู้วิจัยจึงได้ เสนอรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ที่ต่อเนื่อง เบื้องต้นตามลำดับต่อไปนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับการวิจัย เครื่องมือสำหรับการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยภาคสนามตลอดจนแนวทางและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญที่เป็นหัวใจของการวิจัยคือ การศึกษาระดับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ

แต่เพื่อให้การศึกษารอบคอบกว้างขวางและครอบคลุมวัตถุประสงค์ขั้นต้นได้ชัดเจน และช่วยให้กำหนดวิธีการในการวิจัยให้กระชับยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ประกอบอีก 2 ประการ คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือทั้ง 8 วิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยแต่ละอย่างที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ทั้ง 8 วิทยาลัยไม่แตกต่างกัน

ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ที่มีตำแหน่งที่ผู้บริหารทั้งชายและหญิงในวิทยาลัยครูภาคเหนือทั้ง 8 วิทยาลัย

ตัวอย่างประชากร สุ่มตัวอย่างประชากรจากประชากรในวิทยาลัยครูภาคเหนือทั้ง 8 วิทยาลัย ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 832 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มมาร้อยละ 50 ของแต่ละวิทยาลัย จะได้ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 416 คน ดังรายการในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละวิทยาลัย

วิทยาลัยครู	จำนวนคน
เชียงใหม่	91
เชียงราย	32
ลำปาง	43
พิจิตรสงคราม	67
เพชรบูรณ์	31
กำแพงเพชร	30
นครสวรรค์	66
อุตรดิตถ์	56
รวม	416

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นครอบคลุมตัวแปรสำคัญทั้ง 9 ประการที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นหลังจากได้ศึกษาถึงความหมายของความพึงพอใจในการทำงาน ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความพึงพอใจในการทำงาน ทฤษฎีการจูงใจที่ได้ยืนยันให้เห็นถึงปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อความพึงพอใจ งานการทำงานของบุคคล และผลงาน วิจัยสำคัญที่สนับสนุนยืนยันให้เห็นองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรสำคัญของความพึงพอใจในการทำงานของบุคคลในสถานศึกษา จากตัวแปรทั้ง 9 ประการ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดของตัวบ่งชี้ (Indicators) ความพึงพอใจขององค์ประกอบที่เป็นตัวแปร เพื่อนำมาใช้สร้างข้อคำถามตรวจสอบความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ แต่ละองค์ประกอบของตัวแปรมีตัวบ่งชี้ (Indicators) ที่นำมาสร้างข้อคำถามดังนี้

ความสำเร็จในการทำงาน ตัวบ่งชี้ความพึงพอใจ ความสำเร็จในการทำงานที่เลือกมาคือ

- (1) งานที่ทำประสพผลตามจุดมุ่งหมาย
- (2) แก้ปัญหาเกี่ยวกับงานได้ผลสำเร็จ
- (3) ผลงานที่ทำสำเร็จได้รับความสนใจจากผู้อื่น

การได้รับการยอมรับนับถือ ตัวบ่งชี้ความพึงพอใจในการได้รับการยอมรับนับถือที่เลือกมาคือ

- (1) การได้รับการยกย่องเชิดชูในความรู
- (2) การได้รับการยกย่องเชิดชูในความสามารถ
- (3) การได้รับการแสดงความยินดียกย่องชมเชยในผลงานที่ปฏิบัติ

ลักษณะของงาน ตัวบ่งชี้ความพึงพอใจลักษณะของงานที่เลือกมาคือ

- (1) งานที่ช่วยให้พัฒนาตนเองในด้านความรู้
- (2) งานที่ช่วยให้พัฒนาตนเองด้านประสบการณ์
- (3) งานที่ใ้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- (4) งานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

ความรับผิดชอบ ตัวอย่างที่ความพึงพอใจในความรับผิดชอบที่เลือกมาคือ

- (1) ความอิสระในการแสวงหาและกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน
- (2) ความอิสระในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา
- (3) ใ้ได้รับมอบหมายงานสำคัญให้ปฏิบัติ
- (4) มีการมอบหมายความรับผิดชอบชัดเจน

ความเจริญก้าวหน้า ตัวอย่างที่ ความพึงพอใจ ความเจริญก้าวหน้าที่เลือกมาคือ

- (1) โอกาสก้าวหน้าในตำแหน่ง
- (2) งานที่ปฏิบัติมีส่วนส่งเสริมให้ก้าวหน้าในตำแหน่ง
- (3) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน
- (4) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาให้ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยสูงขึ้น
- (5) การสนับสนุนของผู้บังคับบัญชาให้มีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาเข้ารับ

การอบรมเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ในโอกาสต่าง ๆ

สภาพของการทำงาน ตัวอย่างที่ความพึงพอใจ สภาพของการทำงานที่ใช้ใน

ที่นี้คือ

- (1) ความเหมาะสมในปริมาณงานที่ต้องรับผิดชอบ
- (2) สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน
- (3) สภาพของห้องพัก ที่ทำงานส่วนตัว
- (4) ความเหมาะสมของห้องเรียน
- (5) ความเพียงพอของอุปกรณ์ ตำรา และเครื่องอำนวยความสะดวก

ในการสอน

การปฏิบัติในการบริหารของผู้บังคับบัญชา ตัวอย่างที่ความพึงพอใจการปฏิบัติ

ในการบริหารของผู้บังคับบัญชาที่เลือกมาคือ

- (1) ความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
- (2) การให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหาร

ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักศึกษา ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักศึกษาที่เลือกมาคือ

- (1) การช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่การงานจากผู้บังคับบัญชา
- (2) การช่วยเหลือด้านที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวจากผู้บังคับบัญชา
- (3) การร่วมสั่ง สันต์กับผู้บังคับบัญชาใน โอกาสต่าง ๆ
- (4) การติดต่อกับผู้บังคับบัญชาใน โอกาสต่าง ๆ
- (5) ทักนะท้อเพื่อนร่วมงานในภาค วิชาเดียวกัน
- (6) ทักนะท้อเพื่อนร่วมงาน โดยทั่วไปใน วิทยาลัย
- (7) การช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่าง เพื่อนอาจารย์
- (8) การร่วมพบปะสั่ง สันต์ของอาจารย์ทั่วไปใน วิทยาลัย
- (9) ความเป็นกันเอง ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
- (10) ความช่วยเหลือร่วมมือระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในการจัด

กิจกรรมต่าง ๆ

รายได้ สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน ตัวบ่งชี้ ความพึงพอใจรายได้ สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทนคือ

- (1) ความเพียงพอของรายได้ประจำ
- (2) ความเหมาะสมของเงิน เคี่นกับปริมาณงานที่ปฏิบัติ
- (3) ความสะดวกในการได้รับสวัสดิการตามระบบราชการ
- (4) สวัสดิการที่ทาง วิทยาลัยจัดให้ นอก เหนือจากส่วนที่ ได้รับจาก ระบบราชการ
- (5) ความรู้สึกว่าได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างทั่วถึงและยุติธรรม

เมื่อกำหนดตัวบ่งชี้ความพึงพอใจแต่ละ องค์ประกอบที่เป็นตัวแปรแล้ว ผู้วิจัยนำตัวบ่งชี้ความพึงพอใจแต่ละ องค์ประกอบมาสร้าง ข้อคำถาม ได้ข้อคำถามทั้งหมด 71 ข้อ ดังปรากฏในภาคผนวก

ตัวอย่างการสร้างข้อคำถาม ความพึงพอใจ "ความสำเร็จในการทำงาน"

ตัวอย่างข้อคำถาม: งานที่ทำประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ข้อคำถาม: การสอนของท่าน โดยทั่ว ๆ ไปนักศึกษาประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ท่านพอใจเพียงใด

ตัวอย่างข้อคำถาม: แก้ปัญหาเกี่ยวกับงานได้ผลสำเร็จ

ข้อคำถาม: ท่านประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาร่วมกับเพื่อนอาจารย์เกี่ยวกับงาน โดยทั่วๆไปในภาควิชาของท่านเพียงใด

ตัวอย่างข้อคำถาม: ผลงานที่ทำสำเร็จได้รับความสนใจจากผู้อื่น

ข้อคำถาม: หัวหน้าภาควิชาให้ความสนใจมากน้อยเพียงใดต่อผลงานที่ท่านประสบความสำเร็จ (งานนั้นเป็นงานพิเศษนอกเหนือจากงานสอนของท่าน)

ข้อคำถาม: อาจารย์หรือเอกสารประกอบการเรียนที่ท่านผลิตขึ้นได้รับความสนใจจากเพื่อนร่วมงานของท่านมากน้อยเพียงใด

2. ลักษณะเครื่องมือ ส่วนแรกเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการทำงาน

เป็นคำถามที่ตรวจสอบจากปัจจัยทั้ง 9 ประการ ที่เป็นตัวแปรในลักษณะที่เป็นการประเมินค่าของระดับความพึงพอใจ โดยกำหนดค่าระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด = 5

มาก = 4

ปานกลาง = 3

น้อย = 2

น้อยที่สุด = 1

การเรียงลำดับข้อของคำถามส่วนนี้ผู้วิจัยเรียงลำดับ โดยกำหนดหมายเลขให้กับข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 71 ข้อ แล้วใช้ตารางเลขสุ่ม หมายเลขแรกที่สุ่มได้ตรงกับหมายเลขข้อใดก็ให้เป็นข้อคำถามข้อที่ 1 เรียงคำถามลำดับเรื่อยไปจนครบ 71 ข้อ ซึ่งแยกตามปัจจัยที่เป็นตัวแปรได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนข้อและการกระจายของคำถามแต่ละปัจจัยที่เป็นตัวแปรสำคัญ

ปัจจัยที่เป็นตัวแปร	ข้อ	จำนวนข้อ
ความสำเร็จในการทำงาน	1,6,12,13,17,20,31,60 และ 62	9
การได้รับการยอมรับนับถือ	21,25,27,28,33 และ 54	6
ลักษณะของงาน	10,15,22,36,46 และ 69	6
ความรับผิดชอบ	40,41,45,55 และ 70	5
ความเจริญก้าวหน้า	30,32,42,43,50,52,61 และ 63	8
สภาพของการทำงาน	4,7,8,9,44,47,48,49 และ 66	9
การปฏิบัติในการบริหารของ ผู้บังคับบัญชา	5,14,24,39,57,59,65 และ 68	8
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและนักศึกษา	2,3,16,19,23,34,37,38,51,53,56, 58,67 และ 71	14
รายได้ สวัสดิการและผลประโยชน์ ตอบแทน	11,18,26,29,35 และ 64	6
รวม		71

ส่วนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check List) ถามสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม มี 4 ข้อ ใ้แก่ข้อ 72-75

3. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามขั้นต้นที่สร้าง
เสร็จแล้วให้อาจารย์วิทยาลัยครู จำนวน 8 ท่าน ช่วยตรวจสอบเพื่อหาความเหมาะสม ความ
เข้าใจในข้อความ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการ
วิจัยและผู้เชี่ยวชาญการวิจัยตรวจสอบแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับ

อาจารย์ในวิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูธนบุรี จำนวน 30 ฉบับ นำมาหาค่าความเชื่อมั่นตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) หรือความแบบของครอนบาค¹ (Cronbach) มีสูตรคำนวณดังนี้

$$r = \frac{K}{K-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

$\sum s_i^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของทั้งฉบับ

K = จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม

จากสูตรดังกล่าวหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ 0.95 ($r = 0.95$) แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีความเชื่อมั่นสูงพอที่จะเชื่อถือได้ในการวัดครั้งที่ต่อไป

4. การแก้ไขปรับปรุง นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้มาปรับปรุงในคานาภาษา ข้อความ รูปประโยคของคำถาม ในบางข้อ ภายใต้การตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างคืออาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือทั้ง 8 วิทยาลัย

เกณฑ์การให้คะแนน

จากการกำหนดค่าระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด = 5 มาก = 4 ปานกลาง = 3 น้อย = 2 น้อยที่สุด = 1 การให้คะแนนแต่ละข้อกระทรวงให้ 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ สำหรับข้อที่มีใจความเป็นปฏิฐาน (Positive)

¹ สุภาพ วาดเขียน, เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์: ลักษณะที่ดี ชนิดและวิธีทา
คุณภาพ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, 2523), หน้า 51.

และให้ 1, 2, 3, 4 และ 5 สำหรับข้อที่ใจความเป็นนิเสธ (Negative)

ระดับของความพึงพอใจในการทำงาน

ผู้วิจัยพิจารณาระดับของความพึงพอใจในการทำงานจากค่าคะแนนเฉลี่ย โดยแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 3 ระดับ คือ

ระดับของความพึงพอใจในการทำงานต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.50
($\bar{x} < 2.50$)

ระดับของความพึงพอใจในการทำงานปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง
2.50-3.50 (**$3.50 \geq \bar{x} \geq 2.50$**)

ระดับของความพึงพอใจในการทำงานสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.50
($\bar{x} > 3.50$)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในแต่ละวิทยาลัย โดยผู้วิจัยขอความช่วยเหลือจากอาจารย์ในวิทยาลัยครูแต่ละแห่งเป็นการส่วนตัว เพื่อช่วยแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จากแบบสอบถามทั้งหมด 416 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 399 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.91 จึงได้แสดงจำนวนที่ส่งแบบสอบถามและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละวิทยาลัย ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน

วิทยาลัยครู	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	ร้อยละ
เชียงใหม่	91	86	94.50
เชียงราย	32	31	96.87
ลำปาง	43	40	93.02
พินลสงคราม	67	64	95.52
เพชรบูรณ์	31	31	100.00
กำแพงเพชร	30	30	100.00
นครสวรรค์	66	61	92.42
อุตรดิตถ์	56	56	100.00
รวม	416	399	95.91

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและหาค่าสถิติต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของสถาบันคอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าช่วยในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวคน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง
2. ระดับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์แต่ละวิทยาลัยและ โดยส่วนรวม วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง
3. ลำดับของปัจจัยแต่ละอย่างที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์

วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์แต่ละวิทยาลัย
วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของระดับความ
พึงพอใจในการทำงานของอาจารย์ทั้ง 8 วิทยาลัย ด้วย F-Test เมื่อมีนัยสำคัญ
(Significance) ทดสอบอีกครั้งหนึ่งด้วยวิธี S ของเชฟเฟ¹ (Scheffe's S Method)

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

¹อุทุมพร ทองสุไทย, แผนวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์เจริญผล, 2523), หน้า 157.